

Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung

28/03/2024 – Thematiek

Bijdrage van het Steunpunt tot bestrijding van armoede op de Europese Conferentie voor een rechtvaardige transitie van 4 & 5 maart 2024

Op 4 en 5 maart 2024 vond de [Europese Conferentie voor een Rechtvaardige Transitie](#) plaats, georganiseerd in het kader van het Belgisch voorzitterschap van de Raad van de EU en gecoördineerd door de federale minister van Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal, Zakia Khattabi.

Klimaatbeleid en armoedebestrijding gaan hand in hand. Om ongelijkheid tegen te gaan is het daarom essentieel om van just transition de hoeksteen van het Europese klimaatbeleid te maken #ToLeaveNooneBehind.

Henk Van Hootegem, coördinator van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting benadrukte tijdens zijn interventie de volgende 3 governance principes:

1. Het principe van participatie
2. Instrument van ex-ante impactanalyse
3. De noodzaak om ongelijkheden en non-take-up van rechten te bestrijden

Ten eerste is in het transitiebeleid het heel belangrijk om mensen uit preciaire groepen aan het woord te laten en een stem te geven in het klimaatdebat. Het Steunpunt tot bestrijding van armoede heeft de voorbije jaren dialoogprocessen in België georganiseerd rond de ongelijkheden met betrekking tot de impact van klimaatverandering, van klimaatbeleid, zoals bijvoorbeeld op het vlak van fiscaliteit... Deze dialoogprocessen gebeurden met mensen in armoede, hun verenigingen en netwerken, terreinorganisaties, administraties en onderzoekers. Op basis van dit overleg heeft het Steunpunt tot bestrijding van armoede ongelijkheden kunnen aanduiden in het kader van klimaatverandering- en beleid, en aanbevelingen geformuleerd. In 2023 was er ook een burgerpanel over rechtvaardige transitie, geïnitieerd door federaal minister Zakia Khattabi, over rechtvaardige transitie. In samenwerking met de organisatoren van het burgerpanel en organisaties van mensen in armoede zijn we erin geslaagd dat ook mensen in armoede aan deze gesprekken deelnamen: 10 van 75 deelnemers, ze waren er op elke bijeenkomst quasi allemaal. **De deelname van mensen in armoede aan het beleidsbeleid en aan beleidsvoorbereiding is essentieel**, en ook

voorzien in de bestaande mensenrechtenteksten, zoals in het VN-Verdrag van Aarhus (Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice in Environmental Matters, UNECE = United Nations Economic Commission for Europe).

Een tweede aspect betreft het instrument van ex ante impactanalyse. Als een maatregel wordt ontwikkeld, kan deze op voorhand getoetst worden op haar impact in armoedesituaties. Door mensen in armoede - maar ook een aantal andere stakeholders - van in het begin van het concept van een maatregel te betrekken, kan je negatieve effecten vermijden en ook kijken hoe je precare groepen met specifieke maatregelen extra kunt ondersteunen, met de nodige budgetten. In het transitiebeleid wordt bijvoorbeeld heel veel gekeken naar mobiliteit. Dit is nderdaad een belangrijk domein want mobiliteit geeft je de mogelijkheid om rechten te realiseren op het vlak van naar school gaan, naar je werk, voor gezondheidszorg... Maar vaak gaat het bij deze mobiliteitsmogelijkheden om digitale toepassingen die geen rekening houden met het feit dat heel wat mensen geen of onvoldoende toegang hebben tot digitale betaalmogelijkheden, tools, apps en dergelijke. **Overheden moet dus veel meer inzetten op het systematisch op voorhand analyseren van impact van transitie maatregelen, opnieuw in overleg met mensen in armoede en de diverse stakeholders, en inzetten op extra ondersteuning voor precare groepen.**

En ten derde, het vermijden en verminderen van ongelijkheden moet in transitiebeleid echt centraal staan. Enerzijds krijgen precare groepen te maken met een grotere impact van klimaatverandering. Dat hebben de overstromingen in het Waalse Gewest, in België, in 2022 op een dramatische manier geïllustreerd. De woningen van slechte kwaliteit waar mensen met een laag inkomen zijn op aangewezen, zijn minder bestand tegen grote koude en warmte, zijn vochtig en ongezond,... Maar anderzijds kunnen deze bevolkingsgroepen minder gebruik maken van publieke diensten en maatregelen, veel minder dan de meer vermogende bevolkingsgroepen. Deze problematiek van non-take-up van rechten is heel aanwezig: het gaat om situaties waarin mensen rechten niet kunnen realiseren. Zo weten we dat mensen met een laag inkomen heel weinig gebruik maken van premies of leningen om een woning duurzamer te maken, door het gebrek aan informatie, moeilijke procedures, geen eigenaar van de woning zijn, niet kunnen voorfinancieren... In het kader van ex ante impactanalyse kan het risico op ongelijkheden en non-take-up van rechten op voorhand gemonitord worden. **We hebben ook beleid nodig hoe deze systematisch kunnen gemeten en bestreden worden, in het bijzonder in de context van de digitale evolutie en haar negatieve effecten op de toegang tot publieke diensten.**

Deze elementen zijn van toepassing op de verschillende niveaus: Europees, nationaal, regio's en lokaal. Ze kunnen helpen om het principe 'to leave no one behind' werkelijk te realiseren, de belangrijke boodschap van de 2030 VN-Agenda met de 17 SDG's. Voor een duurzame en rechtvaardige samenleving, waarbij elkeen een waardige toekomst heeft, zijn of haar rechten realiserend.